

Dat heb je goed gedaan!

Positieve feedback motiveert

Wat moeten leerlingen doen om te zorgen dat je dag niet meer stuk kan? Weinig leerkrachten stellen zich deze bijzondere vraag. Of één van deze: Wat doe je als leerlingen iets doen wat je bevalt? Hoe ga je om met succesvolle leerlingen? Op welke manier geef je feedback?

Tekst Ivo Mijland
Beeld iStock

In scholen valt een ruwe splitsing te maken in drie groepen leerlingen. De positief zichtbare, de negatief zichtbare en de onzichtbare. De eerste categorie zorgt voor onze werkplezier. Ze presteren zowel cognitief als sociaal hoog en worden door het team alom geprezen en gewaardeerd. De tweede groep vinden we lastig in de omgang. Deze groep irriteert ons, maakt ons boos of verdrietig, haalt ons weg bij werkplezier. Het zijn de slakken die in hun schulp kruipen om vanuit het slakkenhuis een oorlog te voeren. Gewapend en gepantserd, passief of actief. De derde groep hobbelt netjes mee. Deze leerlingen doen mee, zonder hoge pieken of diepe dalen. Het is de groep die functioneert als een gewone slak, niks opvallends te zien. Ze kruipt mee met het proces, zonder daarbij topsnelheden te halen. Alleen de eerste groep zijn immers de slakken die hollend door hun schoolloopbaan gaan.

Rot blaadje

Als je in jouw klas kijkt, vind je vast slakken van alle soorten. De hollende slak krijgt van ons 'erkenning'. We laten merken dat we de manier waarop het gaat prettig vinden. We geven complimenten voor 'de tien' voor wiskunde, het voortreffelijke werkstuk en de buitengewone inzet tijdens de les. De terugtrekkende slak krijgt in school te maken met 'verwerping'. Deze krijgt te horen dat hij voor onvrede zorgt en dat hij een voorbeeld moet nemen aan de hollende slak. De gewone slak wordt in het systeem vaak geconfronteerd met 'negatie'. Deze slak blijft slak en ontwikkelt zich niet of nauwelijks. Hij komt kruipend de brugklas binnen en kruipt na een aantal jaren met een diploma het gebouw weer uit. Mensen zijn aandachtsjunks. Ze zoeken voortdurend naar feedback en vinden

die op meerdere manieren. De prettigste manier om aandacht te scoren is de aandacht die je krijgt voor wat goed gaat. De onprettigste manier is om geen aandacht te krijgen. Daardoor gaan mensen die het niet lukt om positieve aandacht te verwerven, op zoek naar negatieve feedback. Aandacht geeft het gevoel dat je bestaat. 'Ik' wordt dan in relatie tot de 'ander' zichtbaar, hetgeen niet gebeurt bij negatie. In dit gegeven ligt een belangrijke sleutel, die kan helpen om slakken te laten hollen. Je moet namelijk zoeken naar goed gedrag dat er

altijd is en dat gedrag vergroten door het te benoemen. Als je feedback geeft op wat je ziet, krijg je namelijk dat gedrag terug in het kwadraat.

Dat komt doordat je voeding geeft met je feedback. Feedback is 'de Pokon' van ons gedrag. Elk scheutje zorgt voor groei van dat wat je aandacht geeft. Betekent dat dan dat je geen aandacht moet geven aan wat je niet wilt? Natuurlijk niet.

Je knipt bij planten – ondanks alle liefde en Pokon – ook af en toe een rot blaadje weg. Dat gaat prima samen met de positieve aandacht. Maak de negatieve feedback echter niet groter dan nodig, strooi er niet mee in de grote groep en let goed op hoe de ander de feedback omzet in nieuw gedrag. Gooi het rotte blaadje in de prullenbak, hang het niet als dreigend voorbeeld op in je klaslokaal.

Geen plastic

Hoe je feedback geeft, bepaalt dus voor een groot deel hoe de leerlingen gedrag ontwikkelen. Een paar belangrijke onderdelen

spelen een rol bij succesvolle feedback. Allereerst moet je zelf voordoen wat jij graag ziet bij de ander. De mens kopieert gedrag vanuit de beelden die hij waarneemt. Het is dus van belang dat je voorleeft wat je wenst. Laat merken dat je een positief mens wilt zijn, een leerkracht die niet op alle slakken zout legt. Ten tweede is het goed om feedback te geven op de dingen die goed gaan.

Maak de negatieve feedback niet groter dan nodig, strooi er niet mee in de groep

Doe dat wel echt, want van 'plastic' gaan slakken niet harder lopen. Ten derde is het goed om feedback te geven aan de persoon (zijn) en zijn gedrag (doen). Beperk je dus niet alleen tot positieve opmerkingen rondom de inspanningen van de leerling, maar laat ook merken dat je het leuk vindt dat ze er zijn.

Herkaderen

Als je als leerling merkt dat je ertoe doet voor de leerkracht, is dat vitamine voor je inzet. Ten vierde is het erg zinvol om te controleren of de door jou gegeven feedback op de juiste manier landt bij de ander. Mensen zijn namelijk sterren in het herkaderen van goedbedoelde feedback ('hij zal het wel niet menen'). Ten vijfde is het ook erg zinvol om niet alleen feedback te geven, maar de feedback ook aan te vullen met wat het gedrag van de ander voor jou als leerkracht betekent. 'Wat een prachtige vraag stel je daar. Ik word er helemaal vrolijk van.' Tot slot: ga op zoek naar de uniciteit en kwaliteit van elke slak. Maak niet van alle slakken hardlopers. Socrates was geen wielrenner, Eddy Merckx kon niet zingen en Albert Einstein schreef geen gedichten.

Ivo Mijland is trainer/coach bij Ortho Consult. In april verscheen zijn tiende boek 'De kracht van klagende ouders'. Hij is opleider bij de Tweejarige Opleiding Contextuele leerlingbegeleiding (www.orthoconsult.nl/trainingen)